

KAITSTUD DOKTORITÖÖD

30. augustil kaitstes Alena Shisheliakina Tartu Ülikoolis etnoloogia erialal doktoritöö „Being a woman and being Tatar: intersectional perspectives on identity and tradition in the post-soviet context” („Olla naine ja tatarlane: identiteedi ja traditsiooni interseksionaalne perspektiiv postsovetlikus kontekstis”). Juhendaja oli professor Kristin Kuutma (TÜ) ja oponent dotsent Yulia Gradsкова (Rootsi Södertörni ülikool).

Siberi ja Eesti tatarlaste seas kogutud materjalidel põhinevas töös uuritakse, kuidas interseksionaalse identiteediga inimesed, nagu tatari ja moslemi naised, postsovetlikus ühiskonnas oma identiteedist ja traditsioonidest räägivad. Töös käsitletakse soolist ja etnilist identiteeti kohalikust, mitte universaalsest vaatenurgast, sest lähtepunktiks on naiste isiklik kogemus. Traditsioonidest rääkides on naiste jututeemade seas olulisel kohal kehaline

kogemus: näiteks tagasihoidlikkusega seostub enese katmine, neitsilikkus, inimrõöv ja islami abielu (*nikah*). Seksuaalsuse kõrval on peateemade hulgas peresuhted, majapidamistööde jaotus, mälestused vanaemast jmt. Naiste hääled seovad traditsiooni keele ning etniliste ja religioosete tavadega, moodustades muutlike ja mitmepalgeliste naisidentiteetide erisuguseid mustreid. „Puhta” traditsiooni mõistet seostavad naised nõukogude-eelse ajaga. Oma vaadete õigustamiseks viitavad nad paljudele eri ajaperioodidest pärinevatele allikatele, nagu perepildid, suguvõsas levinud mälestused ja teaduslikud uurimused. Sellega seatakse küsimuse alla erinevad arusaamad tatari kogukonna traditsioonide olemusest. (<https://dspace.ut.ee/handle/10062/83233>)

2. septembril kaitstes Christiana Holsapple Tartu Ülikoolis folkloristika erialal doktoritöö „Narratives of positionality in contemporary Gagauzia:

complexity and national normativity" („Positsionaalsuse narratiivid tänapäeva Gagauusias: kompleksus ja rahvuslik normatiivsus"). Juhendaja oli kaasprofessor Elo-Hanna Seljamaa (TÜ) ja oponendid professor Alexia Bloch (Kanada Briti Columbia ülikool) ja teadur Eva Toulouze (TÜ).

Doktoritöö käsitleb Moldova Gagauusia autonoomse territoriaalsuse etnograafilise ainese põhjal üksikisikute ja riikide positsionaalsuse narratiivide lõikepunkte globaalse ebavõrdsuse taustal. Uurimus vaatab kriitiliselt rahvuslikku normatiivsust kui sundust kuulutada end teatud rahvusesse kuuluvaks.

Väitekirja analüüsib ajalooliselt, keeleliselt, kultuuriliselt ja geograafiliselt Bulgaaria, Moldova, Türgi, Rumeenia ja Venemaaga seotud Gagauusiat ümbritsevate rahvusriikide osalt kattuvate identiteetipoliitikate ja -diskursuste sihtmärgina, näidates, kuidas Gagauusia ja selle elanikud nende vahel laveerivad, et kasutada neile pakutud võimalusi ja materiaalsust. Lähemalt vaadeldakse keelekasu-

tust ja -ideoloogiaid ning nende osalust rahvusliku normatiivsuse alalhoidmisel. Samuti pälvivad tähelepanu Gagauusia „etnopolitiilised ettevõtjad", kelle äriideed ja -tegevus rajanevad nende endi loodud kujutlustel eelmodernsest talupojakultuurist ja sellest lähtuval autentse gagauusialikkuse retoorikal.

Väitekirja rõhutab kohapealsete individuaalsete ja kollektiivsete positsionaalsuse narratiivide mitmekesisust ja dünaamikat. Tegemist on uudse lähenemisega, sest kuigi viimastel aastatel on lisandunud mitmeid uurimusi Gagauusiast, napib etnograafilistel välitöödel põhinevaid ja kultuuridevahelist vaatepunkti väärtustavaid käsitlusi. Autoetnograafiliselt analüüsitakse väitekirjas rahvusliku normatiivsuse painet autori enda elus ja teadustöös, kõigutades vaatele ja vaadeldava tavapärast dihhotoomiat. Doktoritöö püüab ümber mõtestada kategooriaid, mille kaudu maailma ja kaasinimesi vaadeldakse ning ennast väljendatakse. (<https://dspace.ut.ee/handle/10062/83226>)